

Geco My á Drelnes eftir útgerð

Drelnes sleppur at royna seg sum útgerðarhavin hjá oljuvinnu

Jan Müller

Norska seismikkskipið Geco My, sum ger kanningar fyri stóra olju-samtakið AMG við Statoil, Mobil og Enterprise, kemur á Drelnes í dag eftir eykalutum og ynsari útgerð og fólk.

Hetta er fyrstu ferð skipið kemur í havn eftir at tað fyrri stuttum kom til Føroya sum tað fyrsta seismikkskipið, ið ger eina bundna uppgávu fyri oljufeløg, eftir at einkarætturin hjá Wes-

tern at skjóta seismikk á føroyskum øki gekk út á nýggjáraárnum.

Í vikuni komu eykalutir til Føroya og valdi skiparin á Geco My at fara í havn stytstu leiðina av feltnum. Hetta var Drelnes í Suðri, sum tvoramenn annars royna at fram sum framtíðar útgerðarhavin.

Geco My skal hava útgerðina umborð og fer so útáttur at halda fram við kanningunum sunnan og eystan fyri Suðuroynna.

Roynd um-hvørvisætlan við Hetland

Tangabátur frá Foinayen rennur saman við handilskip og olja lekur út

Jan Müller

Í næstum verður farið undir fyrsta oljuframleiðsluna vestan fyri Hetland, stutt frá føroyska fiskimarkinum. Talan er um oljufeltið Foinayen, sum BP og Shell standa fyri. Av tí at hetta er fyrstu ferð, at olja verður tikin upp í hesum nýggja økinum, hevur verið ár eitt við eina oljufelagarsætlan hesi seinastu tvey árin.

"Oil spill contingency plan" verður hon nevnd og er tað fólk hjá BP, sum hava gjørt hana.

Hon er góðkend av DIT, sum er hægsti olju-myndugleikin í Bretlandi. Eisini føroyingar hava fingið eintak av hesi sætlan.

Sætlanin víðger vandan fyri oljufelag og hvat kann gerast fyri at fyrirbyrgja slíkari og forða fyri ringastu avleiðingunum hendur eitt óhapp kortini.

Sætlanin er so nú at royna nýggju umhvørvisætlanina fyri hetta nýggja oljuøkið í verki. Í dag og í morgin verður hon sostatt roynd og við eru bæði oljufeløg, lokalar myndugleikar, feløg oo.

Sætlanin er soleiðis skipað, at eitt tangaskip fullfermt við olju frá Foinayen stroytir saman við einum farmaskipi á

leiðini til oljuterminalin í Flotta á Orknoyggi-unum.

Nógv olja lekur út og verður mettt, at oljan kemur á land í Hetlandi millum 48 til 72 tímar seinni.

Endamálið við ætlanini er at vita, hvussu tey einstøku feløgini í eina slíkari ætlan ber seg at hvørt sær og saman eftir slíkt óhapp og fyri at vita, hvussu BP megna at fáa oljuforðingar og aðra dálkingarútgærd frá Skotlandi til Hetlands.

Tað er greitt, at eisini føroyingar fylgja væl við slíkari roynd, tí nýggju oljufelti vestan fyri Hetland liggja tætt upp at føroyskum øki.

Men í Sosialinum nú um dagarnar uggaði ein av oddamonnunum hjá BP fyri oljufeltnum her um leiðir, Tom Fyfe, føroyingar og segði, at lítill og eingin vandi er fyri einum oljuleka og hendur tað kortini, tá er lítill og eingin vandi fyri, at oljan kemur inn á føroyskt øki. Allar royndir vísa, at olja tá vil reka móti Hetlandi. Skuldi tað kortini hent, at dálking kann koma á føroyskt øki, so er BP tilreiðar at taka sær av tí.

Nú sleppur BP so at royna sína egna umhvørvisætlan fyri økið vestan fyri Hetland í verki.

Sjónarmið

Lærupeningur at heinta:

Oljuúrtvinnan í Norðsjónum í søguligum perspektivi

Við at hyggja at gongdini innan oljuúrtvinnan hjá okkara grannalondum, kunnu vit føroyingar læra nógv, og hetta kann soleiðis verða við til at hjálpa okkum sum tjóð, soleiðis at vit ikki endurtaka teir skeivleikar, ið vórðu gjørdir av politikarum, embætismönnum og vinnulívi í sambandi við byrjan í teirra oljuævintýri, sigur Óli M. Lassen í »Sjónarmið«

Manglandi vitan hjá stjórn og embætismönnum í sambandi við konsessiós- og markna-samráðingarnar og í sambandi við oljuúrtvinnan í Norðsjónum visir greitt, at fleiri av okkara grannalondum ikki vóru før fyri at tryggja sær góðar ella rímuligar avtalur við oljufeløgini. Hetta serstakliga av manglandi vitan, sjálvt um ensk feløg í fleiri ár høvdu útvunnið olju í Miðeystri.

Tær fyrstu týðandi boringarnar í Norðsjónum vórðu gjørdar fyrst í 50'um, og oljufeløgini sóu stórar møguleikar í Norðsjónum, samstundis sum feløgini kundu gerast minni heft av oljuni úr Miðeystri.

Oljufeløgini arbeiða soleiðis hart fyri at fáa fastlagt tað lógfrøðiliga grundarlag undir konsessiónum, og í 1964 kom »kontinental-sokkel« lógin, ið ásetti mörkini í Norðsjónum. Bretska stjórnin fór lættliga um hesar samráðingar, og tað førði til, at teir ikki fingi so stórt øki sum fleiri serfrøðingar meintu, at teir vildu fingið, um málið bleiv reist við dómstólin í Haag.

Fyrst í 1969 gav Norðsjó-govurin endiliga olju, og var tað amerikanska oljufelagið Phillips, ið fann stóra Ekofisk-feltið í norska økinum. Árið eftir fann BP olju í bretska partinum av Norðsjónum, nevniliga Forties-feltið norðan fyri Aberdeen. Í

1971 funnu samstarvsfeløgini Shell og Exxon olju í Brent-økinum út fyri Hetlands oyggjunum.

Vantandi fyrirleikar
Bretar vóru heilt ófyrirleikar og sóu ikki, hvat fyri møguleikar teir høvdu í sambandi við at framleiða útgerð sjálvir til oljuúrtvinnuna í Norðsjónum, sjálvt um bretar í 50 ár høvdu borað eftir olju aðrastaðni í heiminum.

Teir megnaðu ikki sjálvir at bora borttorn, »sænkekasser«, og rørléiðingar. At byrja við kom størsti parturin av útgerðini og tænastuveitingunum frá útlandum, serstakliga frá Texas og frá Hollandi, Noreg og Japan. Soleiðis misti bretska idnaðurin stórar inntøkur og møguleikar í sambandi við framleiðslu á egnum øki. Og ikki fyrr enn í 1972 bað bretska stjórnin um eina frágreiðing, ið kundi lýsa, hvørji møguleikar vóru fyri at framleiða útgerð sjálvir.

Konsessióner gívnar í skilafloysti

Tær fyrstu konsessiónernar í Norðsjónum vórðu gívnar í skilafloysti. Danska stjórnin gav einum felagi øll rættindi til boringar. Eitt samtak við feløgnum A. P. Møller, Shell og Gulf. Hendan framferð frá dansku stjórnini minki um góðtrúar arabarar frá triatiárum. Í enska økinum vórðu konsessióner gívnar, ið gingi yvir 46 ár, og har krøvini vóru so góð, sum um

Stórabretlandi var eitt góðtrúgvíð sheikaland.

Við teimum avtalum, oljufeløgini høvdu samráðst seg til, varð greitt, at enska stjórnin næstan einki vil í fáa inn í skatti. Tað var heilt týðuligt, at ensku stjórnin vantaði vitan ella vilja til at stýra oljufeløgnum.

Bretar snýttir

Sjey ár eftir tær fyrstu konsessiónernar vórðu útbodnar, rann tað upp fyri bretska parlamentinum, hvussu víttfevandi fyrminur oljufeløgini høvdu fingið.

Í 1971 bleiv ein kanning sett í verk av stats-revisiónini. Kanningin vísti, at Ongland vildi fáa nógv minni oljuavgjöld enn onnur lond, samstundis sum gjald av skatti til Ongland vildi verða »til síðu setth til fyrminur fyri útlendsk skattakrøv. Stats-revisiónin var eisini bilin yvir, at handilsmálaráðið ikki fyrr enn átta ár eftir at tær fyrstu konsessiónernar vóru gívnar, hevði kannað, hvat fyri vinnuhigir møguleikar vóru

fyri Bretland í sambandi við oljuvinnuna. Frágreiðingin bleiv almennakunnigjörd í 1973, og virkaði sum eitt sterkt álöp á teir almennu tænastumenn og teirra manglandi evni til at kontrollera idnaðin.

Eftir at Labourstjórnin kom til í 1974 blivu avtalurnar við oljufeløgini revideraðar, men ikkiuttan stóra mótsæðu frá oljufeløgnum. Sjálvt frá ensku feløgnum Shell og BP var mótsæðan hørd.

Noreg ein harðan oljupolitikk

Noreg førði ein nógv harðari oljupolitikk. Ein av orsökunum var, at teir høvdu einki internasjonalt oljufelag og tiskil ikki noyddir at taka hædd fyri teirra krøvum, harafturat ynsktu norðmenn at arbeiða spakuliga og fyrst nøkta teirra egna tørv eftir olju, istaðin fyri at leggja hart út og framleiða stórar nøgdir til útflutnings. Norsk vinnulívsfólk vórðu biðin um (motiverað) til at framleiða útgerð til oljuvinnuna og teir stovnaðu egið felag, ið kundi gera oljuboripallar og aðra útgerð til oljuvinnuna. Noreg hevði eitt tætt samstarv við serfrøðingarnar hjá OPEC, og »Texanarar« kallaðu norðmenn fyri »bláoygdar« arabarar. Hetta komst av, at teir vóru harðir at samráðast við.

Óli M. Lassen

TILBOÐ

Weekend PIZZA

á kr. 30,-

SKÁIN

N. Finsensgøta 20

Best er

kurteisi og vinalag
rff